

Eablering av en kunstinstitusjon

1. BAKGRUNN

1.1 Bygda 2.0

Bygda 2.0 ble etablert for 11 år siden, med en visjon om å utvikle en oppdatert versjon bygda, et levende og kreativt bygdesamfunn som tiltrekker flere folk til å bo, arbeide og besøke bygda. Vi lever i en tid der balansen mellom arbeidsliv og fritid blir stadig viktigere for folk i travle hverdager, og der verdier og interesser betyr mer og mer når du velger sted å bo. Verden omkring oss er i stadig endring og utvikling, på godt og vondt. Dette gjør at mange velger *stedet* som utgangspunkt for livet, fremfor *arbeid* og *arbeidsplass* som utgangspunkt for hvor du bosetter deg.

På Stokkøya og Bygda 2.0 har vi en drøm om å leve livet vårt på bygda, med naturen, frisk luft, god plass, ro, tilgang på ferske råvarer, trygghet og sikkerhet. Og i tillegg vil vi gjerne ha en god porsjon av de urbane kvalitetene. Gode spisesteder, hyggelige møtesteder for en kopp kaffe eller et glass vin, profesjonelle møteplasser med tilgang på spennende fagmiljø, kunst- og kulturtilbud, et godt boligtilbud, rammer for spennende næringsutvikling. For å nevne noe.

Vi utvikler og bygger boligformer, og vi driver flerbrukshuset Bygdeboksen. I Bygdeboksen har vi et kontorhotell med fibertilknyttet internett, et håndverksbakeri og et verksted. Her arbeider både fastboende, prosjektarbeidere og hyttefolk. Vi har fasiliteter for møter, kurs og konferanser, vi arrangerer matkurs- og smakinger, og vi har et bredt kulturprogram innen kultur; konserter, litteratur og kunst. Vi har de siste to år arrangert Stokkøya Festival. Vi har i de siste 5 år hatt et internasjonalt kunstresidency, der vi hvert år har 4 internasjonale kunstnere som bor og lever på Stokkøya i én måned, og produserer et stedsspesifikt kunstverk som står igjen. I nabolaget har vi småbåthavn, og Stokkøya Strandhotell og Strandbaren ligger like i nærheten.

1.2 Samspillet mellom by og land er avgjørende for utvikling av et bærekraftig samfunn

Bygd og by er gjensidig av hverandre på mange ulike nivåer. Dette opplever vi sterkere enn noen gang i en tid hvor vi på globalt plan opplever store felles kriser med pandemi og klimautfordringene. Godt samarbeid og utveksling by-bygd er også avgjørende på lokalt/regionalt nivå for kompetanse, matforsyning, opplevelser, helse mm.

Trondheim Kommune v/kommunedirektør Morten Wolden, har sammen med Åfjord Kommune v/Vibeke og Bygda 2.0 v/Roar og Ingrid tatt initiativ til et samspillsprosjekt med formål å lage et levende laboratorium for samarbeidet distrikt/by, offentlig/privat og forskning/kunnskap.

Målet er å bli en læringsarena og møteplass, der vi lage gode modeller for samarbeid, og viser hvorfor samspillet mellom by og land er avgjørende for utvikling av et bærekraftig samfunn, med forankring i FN's bærekraftsmål.

Det er satt ned en styringsgruppe med deltagere fra alle parter, samt flere representanter fra NTNU.

Det er definert konkrete arbeidspakker for utvikling og konkretisering: Arkitektur, internasjonal konferanse med tema bygd/by, mat, kompetanseutveksling, kultur og kunst. Denne søknaden omhandler et samarbeidsprosjekt innen kunstfeltet.

2. UTVIKLING AV EN NY KUNSTINSTITUSJON – IDÉEN

Kunst spiller en avgjørende rolle for vår helsetilstand og generelle velvære. Mennesker som er aktivt involvert i kunstneriske prosesser, har et større overskudd, både medmenneskelig og demokratisk. Dette resulterer i markante forandringer, som restitusjon av traumer, hyppigere legebesøk (dvs bedre forebygging), bedre fokus og retning i livet, mer frivillige arbeid, lavere tilbakefallsprosent for kriminelle, mindre ensomhet og mindre angst. Ovenstående informasjon er hentet fra en rapport utgitt av WHO i 2019*.

Kulturdepartementet i Norge utarbeidet i 2015 en omfattende rapport som viser at kun en svært liten andel av et årskull av nyutdannede kunstnere klarer å gjøre kunsten til levebrød (mellom 5-10 %). Omfattende internasjonal forskning har kartlagt hva som skal til for at en ung kunster får fotfeste og kan leve av sin kunst, og de mest suksessfulle programmer har arbeidet systematisk med fordypelse, faglig sparring, kompetanse på utstilling, kunnskapsdeling, samt ikke minst at kunstnere får et faglig nettverk.

Vi ønsker å tiltrekke kreativ arbeidskraft til kommunen. Vi vil knytte by og land tettere sammen ved at Åfjord Kommune samarbeider om kunstproduksjoner med større byer, blant annet Trondheim.

Med bakgrunn i ovenstående ønsker vi å utvikle følgende prosjekter:

- Bruke kunnskap om positiv virkning av kunst til å utvikle nye kunstneriske tilbud til innbyggere i Åfjord Kommune
- Etablere et samspill mellom land og by om å utvikle og teste arbeidsformer, som øker muligheten for at flere unge kunstnere får en profesjonell karriere.

3. VISJON OG EFFEKTMÅL

3.1 Visjon

Vi vil skape en ny modell for kunstsamarbeid mellom land og by, og mellom private og offentlige aktører til glede for både kunstnere og innbyggere.

Kunst og kunstneriske aktiviteter er positivt for vår helse og trivsel, og hjelper oss med å finne retning i livet. Det skal derfor være et mål at alle innbyggere skal ha tilgang til et kunsttilbud. Vi ønsker å kombinere kunnskap om kroppen, hjernen og nervesystemet for å utvikle ulike kunsttilbud til innbyggere. Både for de som ønsker å utforske sitt kreative potensiale, og for de som har utfordringer med mentale eller andre helsemessige tilstander.

Videre ønsker vi å skape et miljø som skal tiltrekke spennende kunstnere til kommunen. Dette gjør vi ved å tilby best mulige arbeidsbetingelser. Gjennom nye samarbeidsmodeller mellom by og land, offentlig og privat. Dette skal bidra til å bedre kunstnernes muligheter og arbeidsforhold, og dermed øke kvaliteten på kunsten.

3.2 Effekt

Kunstsamarbeidet vil medvirke til å brande regionen som innovativ, handlekraftig og generøs.

For å underbygge ambisjonen om å gjøre Åfjord til en attraktiv destinasjon, også utenfor høysesong, er det viktig å ha aktiviteter året rundt som kan sette kommunen på det nasjonale kartet. Distriktene har behov for å tiltrekke små- og mellomstore bedrifter for opprettholdelse og positiv utvikling. Et av virkemidlene er å skape et rikt kulturliv, som gjør det attraktivt for familier med barn å bo i kommunen.

Innbyggere på Stokkøya setter stor pris på det årlige kunstneroppholdet «StokkøyArt» med besøk fra Saint Martins, London. Dette skal vi bygge videre på. Vi skal være modell for hvordan små distriktskommuner etablerer ambisiøse samarbeid med større kommuner.

4. MÅLSETTING

Vi vil skape en ny modell for kunstsamarbeid mellom land og by, og mellom private og offentlige aktører til glede for både kunstnere og innbyggere. Pilot på en ny modell utvikles av Bygda 2.0, Åfjord Kommune og Trondheim Kommune, og der kunnskaps- og formidlingsinstitusjoner som NTNU og Trondheim Kunsthall er samarbeidspartnere.

4.1 Tilbud om et variert kunsttilbud til innbyggere

Vi ønsker å etablere et kunstsamarbeid, en kunstinstitusjon, der kunst kobles til prosesser med kunnskap om hjernen, nervesystemet og kroppen. Dette er det ingen i Norge som gjør i dag.

Trøndelag Fylkeskommune er en del av det nasjonale kunnskapssenteret «Kultur, helse og omsorg», som bidrar til metode- og kvalitetsutvikling av samspillet mellom helse, kultur og utdanning. Det finnes altså allerede en interesse og grobunn på regionalt plan, og en konkret satsing med base i Åfjord kan bli et modellprosjekt for hele regionen.

Helt konkret ønsker vi å utvikle kunstneriske opplegg i form av kunstcamper, workshops og kveldskurs. Tilbudet skal henvende seg bredt til innbyggere, men skal ha et innhold som er spesielt rettet mot ulike målgrupper.

På denne måten vil det kunne være skreddersydde opplegg i et bredt spekter fra f.eks. for unge med angst til en samling som henvender seg til besteforeldre som vil gjøre noe spennende med barnebarn en søndag ettermiddag. Vi ønsker å tilby workshops av høy kvalitet året rundt rettet mot barn og unge med spesielle utfordringer, men også et generelt tilbud til alle innbyggere både i og utenfor kommunen. I første omgang vil vi utvikle pilotprosjekter som kan gjennomføres sommer 2020.

Denne kunstinstitusjonen blir et levende sted, og skal være et tilbud til lokalsamfunnets (på sikt regionens) institusjoner, f.eks. sykehjem, barnehager, yrkesskoler mm, i tillegg til å være et åpent tilbud til private.

4.2 Tiltrekke kunstnerisk produksjon til Åfjord Kommune, og etablere kunstnerisk samarbeid med større byer

Målet med denne delen av prosjektet er å utvikle produksjonsfasiliteter og samarbeidsmuligheter som gjør det attraktivt for kunstnere å komme til kommunen. Vi ønsker å skape arbeidsplasser for kunstnere der de får arbeidsro og mulighet for å komme i dialog med institusjoner og fagfolk i de større fagmiljøer i byene, og på denne måten skape et kunstsamarbeid mellom Åfjord Kommune og storbyenes kunstinstitusjoner.

Kulturens institusjoner vil med stor sannsynlighet ha utfordringer med knappe ressurser de kommende år. Økonomi vil være en begrensende faktor, og det er behov for å finne nye former for samarbeid mellom private og offentlige aktører, mellom institusjoner og på tvers av kommunegrensene. Vår nye plattform skal skape rammer for denne type samarbeid, samtidig som vi skaffer oss erfaring om, og modeller for hvordan vi kan styrke både kunstnernes profesjonelle karriere og deres kunstneriske produksjon.

Målet er å skape et tett samarbeid med etablerte kunstinstitusjoner, og at disse blir avtagere av de kunstverkene som produseres på Stokkøya/Åfjord.

Ordningen vil se på modeller som gir kunstnere mulighet for å utvikle sin faglighet gjennom møter med kuratorer, f.eks. fra Trondheim, mens de bor og arbeider på Stokkøya. Målet med dette er å skape så gode produksjonsforhold for kunstnere i Åfjord kommune, at vi kan tiltrekke oss store kunstnernavn. Dette gir oppmerksomhet, og skaper stolthet og glede både lokalt og regionalt.

Kunstnerne som kommer skal forplikte seg til å formidle sin kunst lokalt og via nett. Nettbaserte deling kan være i form av podcast, livestreaming m.m. som produseres og distribueres i samarbeid med museer og *kunsthaller*, blant annet i Trondheim.

Etableringen er et samarbeid mellom privat næringsliv, forskning og offentlige midler.

5.0 ØNSKET RESULTAT– kort og lang sikt

- **Kunst på resept.** Til alle unge, med behov for det, et skreddersydd tilbud om kunstnerisk aktivitet .
- **Kunst for alle.** Til alle innbyggere i kommunen og regionen vil det være et spennende kunsttilbud i form av workshops i helger, ukeskurs i ferier m.m
- **Ny kunnskap.** På sikt ønsker vi å etablere et forskningsprosjekt som følger etableringen, og som undersøker hvordan de kunstneriske tilbudene påvirker hjernen, kroppen og nervesystemet.
- **Samarbeid mellom by og land.** Kunstinstitusjonen er et samarbeid mellom Bygda 2.0 – Åfjord Kommune og Trondheim kommune, og viser vei til nye måter å dele kunnskap og ressurser
- **Samarbeid mellom amatører og profesjonelle.** Gjennom samarbeidet mellom Bygda 2.0 og byens profesjonelle kunstinstitusjoner, styrker dette innovasjonen i Bygda 2.0 som et sted som kan matche og utfordre en noe storby-konsentrert kunstscene
- **Formidling av kunst.** Intervju, podcasts og utstillinger produsert i Åfjord i samarbeid med større byer.
- **Profesjonalisering.** Gjennom kartlegging av de besøkende kunstneres profesjonaliseringsstrategier kan vi samarbeide med de større byer for å utvikle nye modeller som styrker både kvalitet og arbeidsforhold for unge kunstnere.
- **Internasjonal oppmerksomhet.** En ny kunstinstitusjon, som den eneste i Norge av sitt slag, kan bli opptatt i internasjonale utvekslings- og samarbeidsprogram, som sikrer tilgang til viktige nettverk og forskningssamarbeid.
- **Internasjonal karriere for kunstnere som har vært i Åfjord.** På sikt vil vi bane vei for at kunstere skaper et internasjonalt nettverk gjennom samarbeid med galleri i de store byene både i Norden og Europa.
- **Innovasjon.** Grunnlag for spennende og innovative samarbeid med lokale bedrifter og bransjer i Åfjord.
- **Kreativitet og lys i vinduene også om vinteren.** En kunstinstitusjon medvirker til attraktivitet at flere mennesker besøker Stokkøya og Åfjord utenfor høysesong. Med tiden skal dette bidra til en jevnere fordeling av besøkende gjennom hele året.

6.0 FORANKRING

- Samspillprosjekt Trondheim Kommune – Åfjord Kommune – Bygda 2.0
- Åfjord Kommunes kunststrategi
- Regionale og nasjonale kunst- og kulturstrategier

7.0 SAMARBEIDSPARTNERE

- Bygda 2.0 AS
- Åfjord Kommune
- Trondheim Kommune

- Trondheim Kunsthall
- Fredriksberg Kommune (Danmark)
- Kirsten Bertelsen; kunstner, kurator, psykolog

*Kilde: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/329834/9789289054553-eng.pdf>